

Dubnové justiční pranostiky

Mgr. Tomáš Mottl,

člen Republikové rady Soudcovské unie ČR,
soudce Městského soudu v Praze

Vážené kolegyně,
vážení kolegové,
po delší době se mi do-
stalo ctí moci se pro-
jevit v rubrice našeho
časopisu Slovo soudce.
Jak možná víte, členové
republikové rady Soud-
covské unie se v průběhu
redakčního roku časopi-
su Soudce střídají v pří-

spěvcích do této rubriky našeho časopisu; o tom, kdo bude obdařen pro daný měsíc ctihodným úko-
lem oslovit kolegy Slovem soudce, rozhoduje sama republiková rada. Po pravdě, mezi členy rady o tuto čestnou povinnost úplně rvačka není. Kdo má v kaž-
dodenní přehršli těch méně ctihodných úkolů brát čas ještě na ideje, ale když už to na člověka vyjde (i když třeba zrovna na radě chybí), je třeba příle-
žitost chytit za pačesy a nějakou tu ideu laskavým čtenářkám a čtenářům zkusit zpřístupnit.

Původně jsem zamýšlel odříznout se od nějaké pěkné lidové pranostiky a povedeným oslím můst-
kem se dostat k vznešenějším justičním tématům. Ale dubnové pranostiky povětšinou míří jen na ty-
pické proměnlivé dubnové počasí, jako například „*Dubnové počasí nevyslovíš*“ nebo „*Aprílové počasí jsou časy a nečasy*“, či dokonce „*Aprílové počasí je nad ženu vrtkavější*“. To jsem však při nejlepší vůli v žádný příhodný justiční postřeh přetavit nedo-
kázal, a možná kdybych dokázal, o laskavost čtená-
řek či čtenářů bych se mohl připravit.

Slibněji se mi v tomto ohledu nejevily ani pranostiky obsahující výhledy agrárně hospodářské, jako třeba „*Dubnový sníh pole jako mrva hnojí*“ nebo „*Pakli mokrý a zimavý duben, jest úroda na víno*“, či už slibnější „*V dubnu čas na panský kvas*“. Posledně uvedená pranostika sice obsahuje jasný vzkaz a mínění lidu ve vztahu k vrchnosti, bohužel v poměrech justičních zřetelně nevyužitelný.

Nejvíce mě nakonec zaujala pranostika „*Pan-
ská láska a dubnový sníh za mnoho nestojí*“, která se mi nechtěně – avšak aktuálně – propojila pří-
mo s dnešním jednáním horní komory Parlamentu ohledně souhlasu se jmenováním profesora Gerlo-
cha do funkce soudce Ústavního soudu a zejména s mediálními ohlasy a politickými prohlášeními, které se kolem toho vyrojily. V tuto chvíli, kdy píše svůj příspěvek, není ještě známo, zda profesor Ger-
loch v Senátu uspěl a získal souhlas se jmenováním; v tuto chvíli panu profesorovi mohu jen přát, aby mu ona příslovečná panská láska nebyla na škodu ani v procesu schvalování jeho nominace, ani tak pře-
devším v následném výkonu funkce soudce Ústav-
ního soudu. Právě na procesu schvalování kandidátů navržených ke jmenování ústavním soudcem je dle mého soudu velice patrné, jak ožehavým problé-
mem je, když se proces výběru soudců stane záleži-
tostí veskrze politickou, kdy na kandidáty začíná být pohlíženo nikoliv způsobem, jaké kvality, odbornost či životní dílo představují, ale komu se v minulosti jak zavděčili, a co od nich lze v tomto směru očeká-
vat do budoucnosti.

Opět mě tato aktuální zkušenost vede k myšlen-
kám, že způsob výběru soudců a soudních funkcionářů soudů musí být od politické moci odtržen a po-
staven na kritériích objektivních, kontrolovatelných, transparentních. A když už ne u soudců Ústavního soudu, u nichž jsem ještě schopen vnímat určitý roz-
díl v jejich roli na poli ochrany ústavnosti (kdy sama Ústava jako základní právní dokument státu je výra-
zem hodnotového – a tedy i politického – společen-
ského uspořádání), která může politické nominace kandidátů na funkci ústavních soudců opodstatňo-
vat; tak rozhodně už ne tak u soudců obecného soud-
nictví, u nichž takových důvodů není. Ti především (a s nimi účastníci soudních řízení – jakožto adresáti výkonu soudní moci) by měli být systémově chráně-
ni před možným ovlivněním a zasahováním do nezá-
vislosti ze strany politické moci, jehož původ může

spočívat právě v netransparentním a na politické moci závislém způsobu výběru uchazečů o funkce soudců (a soudních funkcionářů). A tím zas ve mně ožívají ideje institucionální nezávislosti soudnictví, jíž v poměrech politického společenského uspořádání zjevně nelze bez (na politice nezávislé) nejvyšší rady soudnictví vůbec dosáhnout.

Další známá pranostika „*Březen, za kamna vlezem, duben, ještě tam budem*“ ve mně evokuje myšlenky na téma zcela odlišné, byť poněkud osobní. Ten oslí můstek je zde poněkud krkolomný a možná lehce nejapný, ale čtenářky a čtenáři snad prominou. Prvního dubna to totiž bude přesně rok, co jsem nastoupil na stáž k Nejvyššímu soudu jako dočasně přidělený soudce, a jelikož mi zrovna v těchto dnech bylo doručeno rozhodnutí ministra spravedlnosti o prodloužení stáže o další půlrok, mohu ve stáži ještě pokračovat. Tím oslím můstkem však vůbec nemírím na teplo kanceláří v brněnské Burešově ulici, které se ostatně od tepla jiných soudních budov neliší, ani v přeneseném významu teplého místa u Nejvyššího soudu, které by si snad mohl někdo představovat (a nejlepší způsob, jak takovou představu vyvrátit, je se sem na stáž vydat).

Mírím především na význam soudních stáží jako takový, který nyní v rámci osobní zkušenosti pociťuji a zažívám jako mimořádně významný a přínosný pro rozvoj odbornosti každého soudce a bezpochyby i jako důležitý krok pro osobnostní rozvoj. Změnu pracovního prostředí, kolektivu, pracovních podmínek, které jsou se stáží u jiného soudu spojeny, zajisté každý vnímá jinak, zejména je-li spojena i s nároky třeba i na přestěhování do jiného místa, změnu bydlení, dojíždění atp., nicméně přínosy i tak považuji za nezpochybnitelné. Dnes již mohu porovnat zkušenost s výkonem funkce soudce na okresním, krajském i Nejvyšším soudu s působením soudce v řízení nalézacím, odvolacím i dovolacím, s prací samosoudcovskou i v senátě a mohu

zodpovědně prohlásit, že každá z těch zkušeností je cenným dílem do mozaiky, která se v člověku po celý život skládá jako jeho profese a řemeslo. Nejenže se soudci otevřou nové právní obzory, vyzkouší si různé styly soudní práce, ale především získá nové úhly pohledu na to, co je významné v právním myšlení, řešení svěřených případů, jakož i způsobu práce pro tu kterou soudní úroveň či soudní agendu. To pak umožňuje nalézt zpětně reflexi a know-how k tomu, jak danou agendu zpracovávat lépe a efektivněji, obzvláště pro případ, že stáž skončí a soudce se vrátí zpět na své místo, odkud se na stáž vydal. A v neposlední řadě člověk zjistí, která práce ho více baví, vyzkouší si, zda je více týmovým hráčem vhodným pro senátní typ rozhodování, či solitérním typem stvořeným pro samosoudcovské rozhodování, a celkově se myšlenkově i pracovně občerství – což je naprosto nezpochybnitelným preventivním krokem proti pracovnímu vyhoření, které rozhodně není zanedbatelným jevem v náročné soudcovské profesi. Proto mimo jiné naléhavě připomínám výstup z posledního výročního shromáždění delegátů Soudcovské unie, které se konalo v říjnu loňského roku v Táboře, podle něhož je stáž na vyšším stupni soudu součástí celoživotního vzdělávání soudce, a předsedové soudů s Ministerstvem spravedlnosti jsou odpovědní za vytvoření podmínek pro realizaci těchto stáží. A všem soudcům mohu absolvování stáží jen doporučit – byť sám dobře vím, že současná justice není zařízena na to, aby zajistila stáže všem. Nicméně sám toto vnímám jako velmi silné téma pro Soudcovskou unii, která se musí na tomto poli dále výrazněji angažovat a možnost stáží pro všechny (kdo o to mají zájem) účinněji prosazovat.

V Brně dne 20. 3. 2019

Tomáš Mottl